

Başvuru Numarası : 2019 / 3449-3505-3506
Toplantı Tarihi / Sayısı : 07.01.2020 / 111
Karar Numarası : 2020 / 5
Başvuran : H. D., İ. K., D. Ç., S. K.
Adres : B. F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu / B.
Muhatap : B. F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : B. F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu / B.

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, H. D., İ. K., C. B., D. Ç. ve S. K. tarafından başvuranların tutulduğu B. F Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan N. S. adlı mahpusa tecrit uygulandığı, bu kişinin sağlık hizmetinde sorunlar yaşadığı, kitap ve eşyalarına zarar verildiği, adı geçen mahpusla aynı odaya geçmek isteyenlere Adalet Bakanlığı talimatı olduğu gerekçesiyle izin verilmediği, psikolojik baskı uygulandığı iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 02.10.2019 tarihinde kayda alınmıştır ve incelenmek üzere Ulusal Önleme Mekanizması birimine gönderilmiştir.

3. Başvuranın iddialarıyla ilgili olarak B. F Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun 10\10\2019 tarih ve 2019\7496 sayılı yazısı bulunmaktadır.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

4. Başvuru dilekçesinde ifade edildiği şekliyle ve muhatap kurumundan alınan yazı doğrultusunda olaylar ve olgular özetle şu şekildedir;

5. B. F Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulmakta olan başvuranlar H. D., İ. K., C. B., D. Ç. ve S. K., aynı cezaevinde tutulan N. S. adlı mahpus hakkında çeşitli iddialarda bulunmakta olup, N. S.'ya tecrit uygulandığı, sağlık hizmetinde sorunlar yaşadığı, kitap ve eşyalarına zarar verildiği adı geçen mahpusla aynı odaya geçmek isteyenlere Adalet Bakanlığının talimatı olduğu gerekçesiyle izin verilmediği, psikolojik baskı uygulandığı iddiaları hakkında Kurumumuza yazılı olarak başvurmuştur.

6. Başvuranın iddialarıyla ilgili olarak B. F Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü, iddiaların gerçeği yansıtmadığını, Adalet Bakanlığının talimatı doğrultusunda gerekli güvenlik önlemlerinin alınarak infaza devam edildiğini ifade etmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

7. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı" kenar başlıklı 17'nci maddesine göre: "Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz."

8. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "İnsan haklarına saygı yükümlülüğü" kenar başlıklı 1 inci maddesi şöyledir; "Yüksek Sözleşmeciler Taraflar kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, bu Sözleşme'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlarlar." Sözleşme'nin 3 üncü maddesi şöyledir; "Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz. "

9. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9 uncu maddesinin (i) bendinde, Kurumumuzun "özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

10. Aynı Kanunun "Başvurular" kenar başlıklı 17'nci maddesinin 1'inci fıkrası ile 24.11.2018 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 30 uncu maddesi gereğince Kuruma bireysel başvuruda bulunma hakkı ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan gerçek ve tüzel kişilere aittir. Bu hüküm, Kanunun 17'nci maddesinin 8'inci fıkrasında yapılan "9'uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır." şeklindeki atıf sebebiyle ulusal önleme mekanizması kapsamında yapılacak başvurular için de geçerlidir.

11. Aynı Kanunda "Ön incelemenin yapılması" hususunun düzenlendiği 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre, Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; Kurumun görev alanına girip girmediği, yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, başvuranın mağdur sıfatının bulunup bulunmadığı yönlerinden incelenir.

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "Ön İncelemenin Yapılması" başlıklı 48 inci maddesi birinci fıkrası uyarınca; "başvuruların, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması gerekmekte" olup, Yönetmeliğin 66'ncı maddesine göre; ön inceleme aşamasında başvuranın ulusal ve uluslararası hukuk anlamında mağdur sıfatına haiz olup olmadığı da incelenecek hususlardandır.

13. Yine Yönetmeliğin 49'uncu maddesi birinci fıkrasına göre; "Başvurunun, 48'inci maddede yer alan şartlardan herhangi birini taşıyamaması hâlinde incelenemezlik kararı verilir." hükmü bulunmaktadır. Aynı Yönetmeliğin 49'uncu maddesi altıncı fıkrasında; "Ön inceleme şartlarının bulunmadığının sonradan anlaşılması halinde de, incelenemezlik, gerekçeli kabul edilmezlik veya gönderme kararı verilir." denilmektedir.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. Başvuranın İddiaları

14. Başvuranlar H. D., İ. K., C. B., D. Ç. ve S. K., tutuldukları B. F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulan N. S. adlı mahpus hakkında çeşitli iddialarda bulunarak, N. S.'ya tecrit uygulandığını, sağlık hizmetinde sorunlar yaşadığı, kitap ve eşyalarına zarar verildiği adı geçen mahpusla aynı odaya geçmek isteyenlere Adalet Bakanlığının talimatı olduğu gerekçesiyle izin verilmediğini, psikolojik baskı uygulandığını iddia ederek, durumun incelenmesini talep etmektedir.

B. Muhatap Kurumun Yanıtı

15. B. F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun 10\10\2019 tarih ve 2019\7496 sayılı yazısında, konu ile olarak, tutuklu N. S.'nun 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun "Zorunlu Nedenlerle Nakil" başlıklı 56 ıncı maddesi ile 167 No'lu Genelge'nin 17. maddesinin birinci fıkrası gereğince güvenlik nedeniyle 29\03\2018 tarihinde İ. 2 No'lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan, Kurumlarına nakil yoluyla geldiği,

16. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün talimatları doğrultusunda tutuklu N. S.'nun oda yerleştirmesinin yapıldığını, halen üç kişilik odada tek başına kaldığını, adı geçen Kurumları tarafından düzenlenen sosyal faaliyet programlarına tek başına katıldığını, Adalet Bakanlığının talimatları doğrultusunda gerekli güvenlik önlemlerinin alınarak infaza devam edildiğini, adı geçen hücrede tecrit edildiği, işkence gördüğü, ölümle tehdit edildiği iddialarının asılsız olup, gerçeği yansıtmadığı,

17. Kurumlarında barındırılmakta olan hükümlü\ tutukluların büyük çoğunluğunun PKK terör örgütü üyesi olduklarını, tutuklu N. S.'nun her ne kadar örgüt adına suç işlemesi nedeniyle tutuklanmışsa da tevkif müzekkeresinde adam öldürmek suçunun geçtiğini, Bakanlık tarafından tek kişilik odada kalacağı talimatı verilmesine rağmen cezaevinde bulunan PKK temsilcilerinin zaman zaman görüşme talebinde bulduklarını, görüşme talepleri neticesinde N. S.'nun PKK örgütü üyesi olduklarını söyleyerek arkadaşlarının yanına verilmesini konusunda defalarca talepte bulduklarını, isteklerinin kabul edilmediğini, bunun üzerine çeşitli basın yayın kuruluşlarına işkence yapıldığı iddiası ile Kurumlarını ve Adalet Bakanlığını yıpratma, basında baskı oluşturmaya yönelik ve toplumda infial yaratacak olaylara sebebiyet vermeye çalıştıklarının değerlendirildiği,

18. Gerek mahpus N. S., gerekse Kurumda barındırılan hükümlü ve tutukluların infaz rejimlerinin Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgeler doğrultusunda yapıldığı, uygulamanın bu yönde olduğu ifade edilmiştir.

VI. DEĞERLENDİRME

19. Başvuranların iddiası, ceza infaz kurumu müdürlüğünün yazısı, mevcut yasal mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirildiğinde;

20. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 17'nci maddesinin birinci fıkrası ile aynı maddenin 8'inci fıkrasındaki atıf sebebiyle başvuranın ulusal ve uluslararası hukuk anlamında mağdur sıfatını taşıması, ihlalden doğrudan etkilenmiş olması, ulusal önleme mekanizması kapsamında yapılacak başvurular için de geçerlidir.

21. Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin (Yönetmelik) "Ön İncelemenin Yapılması" başlıklı 48'inci maddesi birinci fıkraya uyarınca; "başvuruların, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması" gerekmekte olup, Yönetmeliğin 67'inci maddesi uyarınca da; başvuranın mağdur sıfatına haiz olup olmadığı da ön inceleme sırasında incelenecek hususlar arasındadır.

22. Anılan Yönetmeliğin birinci fıkrasına göre, başvurunun, 67'inci maddede yer alan şartlardan herhangi birini taşıyamaması hâlinde kabul edilemezlik kararı verilir.

23. Somut olayda, başvuranların kendileriyle ilgili olarak herhangi bir işkence ve kötü muamele iddiası bulunmayıp, aynı cezaevinde tutulan başka bir mahpus hakkında çeşitli iddialarda bulunduğu bu kapsamda iddia edilen olaylardan doğrudan etkilenmediği, ulusal ve uluslararası hukuk anlamında mağdur sıfatına haiz olmadığı anlaşılmaktadır.

24. Başvuranların ulusal ve uluslararası hukuk anlamında mağdur sıfatına haiz olmaması nedeniyle, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğinin 67'inci maddesi gereğince başvurunun kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

25. Bu çerçevede, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğinin 67'inci maddesi doğrultusunda başvurunun kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

VII. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Mezkur başvurunun açıkça mağdur sıfatına haiz olmaması gerekçesiyle KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

2. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,

3. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

4. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,

07.01.2020 tarihinde, OYBİRLİĞİYLE, karar verildi.

Süleyman ARSLAN
Başkan

Mesut KINALI
İkinci Başkan

Can ESEN
Üye

Cemil KILIÇ
Üye

Dilek ERTÜRK
Üye

Halil KALABALIK
Üye

Harun MERTOĞLU
Üye

Mehmet ALTUNTAŞ
Üye

Mehmet Emin GENÇ
Üye

Saffet BALIN
Üye